

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

LÊ XUÂN THẮNG

**XÂY DỰNG ĐỜI SỐNG VĂN HOÁ TRÊN ĐỊA BÀN
HUYỆN LỤC NGẠN, TỈNH BẮC GIANG**

**TÓM TẮT
LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ VĂN HÓA
Khóa 8 (2018 - 2020)**

Hà Nội, 2020

**CÔNG TRÌNH ĐÃ ĐƯỢC HOÀN THÀNH
TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

Người hướng dẫn khoa học: **TS. Nguyễn Trọng Phụng**

Phản biện 1:

Phản biện 2:

Luận văn được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận văn thạc sĩ
tại trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

Vào ngày tháng năm 2019

Có thể tìm hiểu luận văn tại:

Thư viện Trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Các cơ quan quản lý nhà nước luôn chú trọng đến xây dựng và phát triển văn hoá (PTVH), đây là nhiệm vụ quan trọng để tạo môi trường thuận lợi, kích thích sự phát triển bền vững. Nghị quyết của Đảng về "Xây dựng và phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc", đã khẳng định: "Văn hóa là nền tảng tinh thần của xã hội, vừa là mục tiêu, vừa là động lực thúc đẩy sự phát triển kinh tế - xã hội". Đây là quan điểm sáng tạo, phù hợp và vô cùng nhanh nhạy của các đơn vị quản lý nhà nước (QLNN), tạo cơ sở nền tảng cho văn hóa không ngừng phát triển.

Để góp phần vào sự nghiệp chung đó, trong những năm qua, cấp ủy, chính quyền huyện Lục Ngạn đã quyết tâm lãnh đạo PTVH trên địa bàn theo định hướng chung của Đảng, đồng thời bảo tồn những nét riêng của huyện Lục Ngạn nên đã từng bước đưa văn hóa của huyện phát triển phong phú, đa dạng nhưng vẫn giữ được những nét đặc sắc, riêng có của các tầng lớp cư dân tại huyện Lục Ngạn. Trong đó, huyện đã thiết kế và triển khai thực hiện "Đề án xây dựng và PTVH huyện miền núi Lục Ngạn giai đoạn 2002-2010" được Trung ương triển khai kéo dài đến năm 2012; Chương trình PTVH - thông tin giai đoạn 2011-2015 nhằm xây dựng Lục Ngạn trở thành huyện văn hóa của khu vực miền núi phía bắc, thể hiện quyết tâm của toàn thể các cấp ủy, chính quyền và người dân trong huyện về việc chăm lo củng cố và sự nghiệp văn hóa, phát triển đời sống văn hóa (ĐSVH) cho người dân. Việc triển khai đề án phát triển ĐSVH, trong hơn 10 năm huyện đã thiết lập được nhiều thiết chế văn hóa (TCVH); bản sắc văn hóa của các dân tộc trên địa bàn được khôi phục, duy trì và phát triển. Đời sống văn hoá tinh thần của mỗi người dân cũng từ đó phát triển, tạo ra sự hăng say, hứng khởi trong lao động sản xuất, tạo điều kiện để phát triển các nhiệm vụ kinh tế, chính trị ở địa bàn. Điều đó càng thể hiện rõ vai trò của văn hóa - cái gốc cho sự phát triển đi lên của xã hội. Tuy nhiên, trên phương diện văn hóa vẫn còn có những hạn chế làm ảnh hưởng đến đời sống của người dân, tình hình trật tự an ninh,... ở địa phương như: trình độ dân trí của người dân ở những vùng đặc biệt khó khăn chưa cao, một số hộ tị nạn chưa được xóa bỏ, phong trào ở nhiều nơi chưa thực chất, còn nặng về hình thức, kết quả chưa bền vững,... đòi hỏi các cấp, các ngành phải tiếp tục phát huy những thành tích đã làm được, bên cạnh đó hạn chế những điểm yếu để xây dựng văn hoá (XDVH) phát triển hơn, tiến bộ hơn, tạo điều kiện triển khai

các mục tiêu phát triển của địa phương. Tháng 8/2015, trong văn kiện Đại hội Đại biểu Đảng bộ Huyện Lục Ngạn lần thứ XXIV, nhiệm kỳ 2015 - 2020 đã xác định nâng cao chất lượng đời sống văn hóa cho nhân dân là 1 trong 6 nhiệm vụ trọng tâm của Đảng bộ huyện.

Nhận thức rõ vị trí của văn hóa và PTVH; mong muốn được hiểu hơn về văn hóa của của đất nước và của huyện Lục Ngạn, tác giả chọn vấn đề: "***Xây dựng đời sống văn hoá trên địa bàn huyện Lục Ngạn, tỉnh Bắc Giang***" làm đề tài luận văn thạc sĩ chuyên ngành quản lý văn hoá.

2. Tổng quan nghiên cứu

2.1. Những nghiên cứu về xây dựng đời sống văn hoá

Bộ Văn hoá - Thông tin xuất bản cuốn *Xây dựng nền văn hoá Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc- thực tiễn và giải pháp* vào năm 1999. Cuốn sách đã phân tích, đánh giá làm rõ việc kế thừa ba nguyên tắc cuộc vận động văn hóa mới “Đề cương văn hóa Việt Nam” đồng thời tiếp tục đưa ra những tư tưởng của Đảng về văn hóa vào cuộc sống. Văn kiện Đại hội XI năm 2011 khẳng định: “Xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc, phát triển toàn diện, thống nhất trong đa dạng, thấm nhuần sâu sắc tinh thần nhân văn, dân chủ tiên bộ; làm cho văn hóa gắn kết chặt chẽ và thấm sâu vào toàn bộ đời sống xã hội, trở thành nền tảng tinh thần vững chắc, sức mạnh nội sinh quan trọng của sự phát triển. Kế thừa và phát huy những truyền thống văn hóa tốt đẹp của cộng đồng các dân tộc Việt Nam, tiếp thu những tinh hoa văn hóa nhân loại, xây dựng một xã hội dân chủ, công bằng, văn minh, vì lợi ích chân chính và phẩm giá con người, với trình độ tri thức, đạo đức, thể lực và thẩm mỹ ngày càng cao”.

Trần Văn Bính (chủ biên) (2000), công trình nghiên cứu *Lý luận về đường lối văn hoá văn nghệ của Đảng*

Cuốn sách *Về cuộc vận động Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hoá* của Nguyễn Hữu Thức (2009).

Về xây dựng ĐSVHCS có một số công trình liên quan đến xây dựng văn hóa tại một số cơ sở giáo dục như:

Tác giả Hoàng Thị Tho với đề tài luận văn thạc sĩ *Xây dựng đời sống văn hóa cơ sở ở huyện Pắc Nặm, tỉnh Bắc Kạn*, chuyên ngành Quản lý văn hóa, trường Đại học Văn hóa Hà Nội năm 2015.

Hoàng Văn Vinh (2015), luận văn Thạc sĩ ngành Quản lý văn hóa - Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương về đề tài *Xây dựng ĐSVH ở thị xã Đông Triều, tỉnh Quảng Ninh*.

Tác giả Dương Hà My với đề tài luận văn thạc sĩ *Xây dựng đời sống văn hoá cơ sở ở thành phố Bắc Giang, tỉnh Bắc Giang*.

2.2. Những nghiên cứu về huyện Lục Ngạn, tỉnh Bắc Giang

Một số cuốn sách, công trình nghiên cứu về huyện Lục Ngạn, tiêu biểu là:

Cuốn *Lịch sử Đảng bộ huyện Lục Ngạn* được Ban Chấp hành Đảng bộ huyện Lục Ngạn phối hợp với Nhà xuất bản Thanh niên xuất bản năm 1998, bổ sung, tái bản năm 2010.

Cuốn sách Truyền thống văn hoá- thông tin huyện Lục Ngạn, tỉnh Bắc Giang do cơ quan chủ quản về văn hóa huyện Lục Ngạn xuất bản năm 2007 ghi lại những chặng đường đầy khó khăn nhưng thật sự tự hào của văn hoá Lục Ngạn.

Tập san Đất lên hương do Phòng Văn hoá và Thông tin, thể dục thể thao huyện Lục Ngạn xuất bản từ năm 1998 đến nay.

Sách *Dân ca Sân Chí ở Kiên Lao, Lục Ngạn, Bắc Giang*. Cuốn sách do Sở Văn hóa - Thông tin (nay là Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch) chỉ đạo Bảo tàng tỉnh sưu tầm và xuất bản cuốn sách *Dân ca Sân Chí ở Kiên Lao, Lục Ngạn* của các tác giả Nguyễn Xuân Cần, Trần Văn Lạng, Nguyễn Thu Minh được Nhà xuất bản Thống kê phát hành năm 2003.

Tác giả Hoàng Liên Sơn với đề tài luận văn thạc sĩ *Quản lý nhà nước về văn hóa trên địa bàn huyện Lục Ngạn, tỉnh Bắc Giang*, chuyên ngành Quản lý Văn hóa, Trường Đại học Văn hóa Hà Nội năm 2015.

Nhìn chung, các công trình, bài viết nêu trên đã giới thiệu một số hoạt động văn hoá, xã hội ở huyện Lục Ngạn. Tuy nhiên, đến nay chưa có công trình nào nghiên cứu chuyên sâu về xây dựng đời sống văn hoá trên địa bàn huyện Lục Ngạn.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục đích nghiên cứu

Tìm hiểu thực trạng về đời sống văn hoá cơ sở trên địa bàn huyện Lục Ngạn, tỉnh Bắc Giang đồng thời đưa ra những giải pháp để nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác xây dựng ĐSVH trên địa bàn huyện trong giai đoạn tiếp theo.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Hệ thống hoá những vấn đề mang tính lý luận chung về xây dựng ĐSVHCS.

- Đánh giá thực trạng xây dựng ĐSVHCS trên địa bàn Lục Ngạn, Bắc Giang.

- Đề xuất một số giải pháp nhằm xây dựng ĐSVHCS trên địa bàn Lục Ngạn, Bắc Giang.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu

Công tác xây dựng ĐSVHCS trên địa bàn huyện Lục Ngạn, tỉnh Bắc Giang.

4.2. Phạm vi nghiên cứu

- *Không gian nghiên cứu:* Huyện Lục Ngạn, tỉnh Bắc Giang.

- *Thời gian nghiên cứu:* từ năm 2015 đến nay. Đây là thời điểm Đại hội Đại biểu Đảng bộ Huyện Lục Ngạn lần thứ XXIV, nhiệm kỳ 2015 - 2020 xác định nâng cao chất lượng đời sống văn hóa cho nhân dân là 1 trong 6 nhiệm vụ trọng tâm của huyện, do đó, tác giả chọn mốc thời gian này để nghiên cứu.

Đời sống văn hóa bao gồm rất nhiều yếu tố khác nhau. Tuy nhiên, trong luận văn này, tác giả tập trung nghiên cứu hoạt động xây dựng đời sống văn hóa trong 5 nội dung và 7 phong trào.

5. Phương pháp nghiên cứu

Để làm rõ vấn đề nghiên cứu, Luận văn đã sử dụng một số phương pháp nghiên cứu sau:

- Phương pháp nghiên cứu tài liệu

Luận văn sử dụng dữ liệu ở dạng thứ cấp lấy từ các công trình đã công bố vào để phân tích, lấy ví dụ cụ thể cho việc xây dựng ĐSVH.

Các tài liệu bao gồm:

- Sách, báo, tạp chí, các văn kiện, nghị quyết, các chương trình nghiên cứu đã được xuất bản, các kết quả nghiên cứu đã công bố của các cơ quan nghiên cứu, các nhà khoa học trong, ngoài nước, các thông tin trên internet...

- Tài liệu, số liệu đã được công bố liên quan đến nội dung nghiên cứu. Đây là những số liệu mang tính định lượng, được khai thác từ UBND huyện; Phòng Văn hóa và Thông tin các số liệu được đưa vào xử lý phân tích để từ đó đánh giá, đúc rút căn cứ khoa học .

Phương pháp phân tích, tổng hợp

Trên cơ sở tài liệu thứ cấp từ các bài viết, công trình nghiên cứu đã công bố và tài liệu điền dã thực tế, tác giả phân tích chỉ ra những vấn đề nổi lên và tổng hợp các vấn đề thành hệ thống các vấn đề liên quan đến xây dựng ĐSVH ở huyện Lục Ngạn.

Phương pháp điền dã

Phương pháp điền dã (hay còn gọi là phương pháp nghiên cứu thực địa) được sử dụng để nghiên cứu, khảo sát thực tế công tác xây dựng đời sống văn hóa cũng như các thiết chế văn hóa như nhà văn hóa, thư viện, trong đó có phỏng vấn để tìm hiểu sâu hơn về các nội dung liên quan đến công tác xây dựng đời sống văn hóa cơ sở tại địa bàn, từ đó tác giả có thêm dữ liệu để thực hiện nghiên cứu.

6. Đóng góp của luận văn

Luận văn là một trong những nghiên cứu đầu tiên về xây dựng ĐSVHCS ở Lục Ngạn. Luận văn nhằm làm sáng tỏ những vấn đề lý thuyết cũng như thực tế về xây dựng ĐSVHCS cũng như đưa ra một số biện pháp khả thi nhằm nâng cao chất lượng xây dựng ĐSVHCS trên địa bàn huyện Lục Ngạn, tỉnh Bắc Giang.

Kết quả của luận văn là tài liệu tham khảo cho các nghiên cứu tiếp theo về các nội dung cùng hướng xây dựng ĐSVH, đồng thời là tài liệu bổ ích cho công tác quản lý của Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Bắc Giang, Ủy ban nhân dân huyện; Phòng Văn hóa và Thông tin những người làm công tác văn hoá- thông tin của huyện Lục Ngạn, tỉnh Bắc Giang.

7. Bố cục của luận văn

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Tài liệu tham khảo và Phụ lục, Luận văn gồm có 3 chương:

Chương 1: Những vấn đề chung về xây dựng đời sống văn hoá cơ sở và tổng quan về huyện Lục Ngạn, tỉnh Bắc Giang.

Chương 2: Thực trạng xây dựng đời sống văn hoá cơ sở trên địa bàn huyện Lục Ngạn, tỉnh Bắc Giang.

Chương 3. Giải pháp nâng cao chất lượng công tác xây dựng đời sống văn hoá cơ sở trên địa bàn huyện Lục Ngạn, tỉnh Bắc Giang.

Chương 1

NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG VỀ XÂY DỰNG ĐỜI SỐNG VĂN HOÁ CƠ SỞ VÀ TỔNG QUAN VỀ HUYỆN LỤC NGẠN, TỈNH BẮC GIANG

1.1. Một số vấn đề chung

1.1.1. *Khái niệm cơ bản*

1.1.1.1. *Văn hóa*

Văn hoá là hoạt động sáng tạo của con người trong quá khứ và hiện tại, thể hiện hành vi, trình độ ứng xử đối với môi trường tự nhiên và xã hội, tạo ra những chuẩn mực, những giá trị làm thoả mãn nhu cầu vật chất và tinh thần của con người vươn tới cái đẹp chân - thiện - mỹ, qua đó hình thành nên những sắc thái riêng của mỗi dân tộc và mỗi cộng đồng.

1.1.1.2. *Cơ sở*

Trong phạm vi luận văn, tác giả tiếp cận đơn vị cơ sở trong tổ chức xây dựng đời sống văn hoá cơ sở dưới góc độ là địa bàn dân cư, đơn vị hành chính, cơ quan, trường học, nhà máy, xí nghiệp, đơn vị vũ trang... tại địa phương, là hình thức tổ chức cơ bản của đời sống văn hoá. Đó là những cộng đồng dân cư có địa bàn sinh sống, hoạt động ổn định, có quan hệ chặt chẽ về kinh tế, chính trị, văn hoá. Đơn vị cơ sở có vị trí hết sức quan trọng trong đời sống xã hội nói chung, trong xây dựng và phát triển văn hoá nói riêng vì toàn bộ đời sống xã hội chỉ có thể ổn định và phát triển bền vững khi các đơn vị cơ sở ổn định và bền vững.

1.1.1.3. *Đời sống văn hoá cơ sở*

Đời sống văn hoá là một trong những phần hình thành nên đời sống tinh thần, trong đó con người tạo ra văn hóa, thụ hưởng và lưu truyền những giá trị văn hóa ấy; ĐSVH được hình thành bởi các yếu tố văn hóa tĩnh (như các sản phẩm văn hóa vật thể hay các TCVH) và nhân tố văn hóa động (như con người và các dạng hoạt động văn hóa của con người).

1.1.1.4. *Xây dựng đời sống văn hoá cơ sở*

Xây dựng đời sống văn hoá cơ sở là đẩy mạnh các hoạt động văn hoá, văn nghệ, thể dục, thể thao, thông tin tuyên truyền, giáo dục truyền thống kết hợp giữa xây dựng cái mới với việc bảo tồn, phát huy bản sắc văn hoá dân tộc, bài trừ các tệ nạn xã hội, ngăn chặn các hoạt động và sản phẩm văn hoá độc hại...

1.1.2. Những nội dung chính trong xây dựng đời sống văn hoá cơ sở

1.1.2.1. Cấu trúc đời sống văn hoá cơ sở

Căn cứ vào các khái niệm về ĐSVH, trong luận văn này tác giả hiểu cấu trúc của ĐSVH gồm các nhân tố như sau:

- Chủ thể thực hiện văn hóa ở cơ sở;
- Những giá trị văn hóa bao gồm giá trị văn hóa vật thể và phi vật thể ở cơ sở;
- Các thiết chế và cảnh quan, môi trường văn hoá ở cơ sở;
- Những hoạt động văn hóa ở cơ sở.

1.1.2.2. Nội dung xây dựng đời sống văn hoá cơ sở

Về nội dung:

1. Xây dựng nền kinh tế, tạo điều kiện cho mọi người có thể làm giàu cho chính mình và cho người khác.
2. Tạo lập một môi trường chính trị trong sạch.
3. Hình thành lối sống dân chủ, có tinh thần kỷ luật, bình đẳng giữa người với người trước pháp luật.
4. Tạo dựng MTVH thân thiện với con người.
5. Tạo dựng các TCVH- thể thao và nâng cao chất lượng các hoạt động văn hóa (HĐVH)- thể thao ở cơ sở.

Về phong trào

- Xây dựng làng, bản, thôn, xóm, khu phố văn hóa;
- Phong trào xây dựng cơ quan, đơn vị, doanh nghiệp đạt chuẩn văn hoá;
- Phong trào “Toàn dân rèn luyện thân thể theo gương Bác Hồ vĩ đại”;
- Cuộc vận động “Toàn dân đoàn kết xây dựng nông thôn mới, đô thị văn minh”;
- Phong trào học tập, lao động, sáng tạo;
- Phong trào xây dựng “Người tốt việc tốt”, các điển hình tiên tiến.

1.1.3. Văn bản của trung ương và địa phương về xây dựng đời sống văn hoá

1.1.3.1. Văn bản của trung ương

Chủ trương xây dựng ĐSVHCS đã được đặt ra ngay từ Đại hội V của Đảng. Đó là nhiệm vụ thiết yếu, có tầm nhìn lâu dài trong việc xây dựng nền văn hóa hiện đại nhưng gắn với tính chiến lược của Đảng. Xây dựng ĐSVHCS chính là việc đưa văn hóa đi sâu vào đời sống nhân dân, dần dần biến văn hóa thành nhân tố không thể thiếu của đời sống xã hội.

1.1.3.2. Văn bản của tỉnh Bắc Giang

Công tác quản lý xây dựng ĐSVH cơ sở ở tỉnh Bắc Giang trong giai đoạn vừa qua luôn được các cơ quan QLNN chỉ đạo sát sao.

Ban Chỉ đạo Phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa tỉnh Bắc Giang đã đề xuất cho Tỉnh ủy, HĐND, UBND thực hiện tốt phong trào, các tổ chức chính trị - xã hội xây dựng chương trình phối hợp và thống nhất hành động để nâng cao hiệu quả phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa và xác định đây là phong trào mang tính toàn dân, toàn diện “*lấy sức dân xây dựng cuộc sống cho nhân dân*”, là nội dung quan trọng nhất trong hoạt động của Ban chỉ đạo và các tổ chức chính trị - xã hội.

1.2. Tổng quan về huyện Lục Ngạn

1.2.1. Lịch sử hình thành

Lục Ngạn nằm về phía Đông Bắc tỉnh Bắc Giang, rộng 101,728 km² với 30 xã, thị trấn, trong đó có 12 xã vùng cao, 18 xã, thị trấn miền núi. Theo cuốn sách *Lịch sử Đảng bộ huyện Lục Ngạn* viết: “Thời Hùng Vương, Lục Ngạn thuộc bộ Kê Từ, sau đó là huyện Kê Từ thời Bắc thuộc. Thời Lý, Lục Ngạn có tên là Lục Na thuộc Châu Lạng. Thời Trần thuộc lộ Bắc Giang, thời kỳ nhà Minh đô hộ, được chia thành 2 huyện Na Ngạn và Lục Na. Sang thời Lê, địa bàn Lục Ngạn thuộc về 2 huyện Lục Ngạn và Bảo Lộc. Tên gọi Lục Ngạn được xuất hiện từ thời Quang Thuận (1460-1469)”.

1.2.2. Vị trí địa lý và đặc điểm tự nhiên, sinh thái

Lục Ngạn cách thành phố Bắc Giang 40 km, là huyện miền núi của tỉnh:

- Phía bắc giáp huyện Chi Lăng và huyện Hữu Lũng - Tỉnh Lạng Sơn;

- Phía tây và nam giáp huyện Lục Nam - Tỉnh Bắc Giang;

- Phía đông giáp huyện Sơn Động - tỉnh Bắc Giang.

Huyện Lục Ngạn cấu tạo bởi 2 địa hình rõ rệt: Vùng đồi thấp gồm 17 xã và 1 thị trấn, vùng núi gồm 12 xã.

1.2.3. Đặc điểm kinh tế và đời sống văn hoá- xã hội

Về kinh tế: Lục Ngạn được cả nước biết đến với đặc sản vải thiều nổi tiếng không vùng nào có được. Toàn huyện hiện có gần 28.000 ha cây ăn quả, sản lượng quả tươi năm 2018 đạt khoảng 200.000 tấn, tăng 80.000 so với năm 2015.

Về văn hoá- xã hội: Lục Ngạn là vùng đất có bề dày lịch sử, truyền thống, có đời sống văn hóa tinh thần phong phú, đa dạng, giàu

bản sắc văn hóa dân tộc. Để góp phần vào sự nghiệp chung đó, trong những năm qua, cấp ủy, chính quyền huyện Lục Ngạn đã quyết tâm lãnh đạo phát triển văn hóa trên địa bàn theo định hướng chung của Đảng và Nhà nước, đồng thời đảm bảo mang những nét riêng của huyện Lục Ngạn nên đã từng bước đưa văn hóa của huyện phát triển phong phú, đa dạng nhưng vẫn giữ được những nét đặc sắc, bản sắc riêng của nhân dân các dân tộc trên địa bàn huyện.

1.2.4. Vai trò của xây dựng đời sống văn hoá đối với phát triển kinh tế- xã hội ở Lục Ngạn

1.2.4.1. Ổn định chính trị - xã hội

Tại Hội nghị đại biểu toàn quốc giữa nhiệm kỳ khoá VII (1/1994), Đảng ta chỉ ra 4 nguy cơ ảnh hưởng tới sự “bất ổn” chính trị- xã hội ở nước ta. Đó là: Nguy cơ tụt hậu xa hơn về kinh tế so với nhiều nước trong khu vực và trên thế giới; nguy cơ chệch hướng XHCN; nguy cơ về nạn tham nhũng và quan liêu; nguy cơ “diễn biến hoà bình” của các thế lực thù địch chế độ XHCN.

1.2.4.2. Thúc đẩy tăng trưởng kinh tế

Ban Chấp hành Trung ương VIII ban hành Nghị quyết đã khẳng định: “Văn hoá là nền tảng tinh thần của xã hội, vừa là mục tiêu, vừa là động lực thúc đẩy sự phát triển kinh tế xã hội của đất nước”. Vì vậy, chăm lo ĐSVH của mỗi người dân chính là nâng cao hoạt động tinh thần của xã hội, để làm được phải nâng cao hiệu quả của hoạt động kinh - xã hội để tạo ra vật chất đáp ứng các yêu cầu của con người. Nếu không giải quyết hoặc giải quyết không đúng đắn giữa phát triển kinh tế với tiến bộ xã hội, giữa kinh tế với mục tiêu cuối cùng của văn hoá là xây dựng xã hội bình đẳng, con người phát triển toàn diện....) thì không thể làm cho xã hội bền vững.

1.2.4.3. Giữ gìn và phát huy bản sắc văn hoá các dân tộc thiểu số

Lục Ngạn còn là vùng đất “Địa linh- Nhân kiệt”; “Văn hiến và cách mạng”, nơi có nhiều di tích lịch sử văn hóa và danh lam thắng cảnh. Dân số hơn 22,5 vạn người, dân tộc thiểu số chiếm 49% (gồm 8 dân tộc anh em: Kinh, Nùng, Tày, Sán Dìu, Sán Chí, Cao Lan, Hoa và Dao) được phân bố khá đều ở 28 xã và một thị trấn. Lục Ngạn không chỉ có tiềm năng kinh tế phát triển mà còn có bề dày về phát huy giá trị truyền thống văn hoá các dân tộc trong xây dựng đời sống văn hóa ở địa phương, có sức lan tỏa mạnh mẽ tới các địa phương trong tỉnh và tỉnh bạn.

1.2.4.4. Xây dựng con người và môi trường văn hóa

Xây dựng ĐSVHCS có tác động to lớn đối với việc xây dựng con người và xây dựng MTVH của dân cư. Việc xây dựng con người và PTVH ở cơ sở đạt kết quả cao và bền vững thì yếu tố quan trọng, then chốt là không thể tách rời tiêu chí xây dựng con người văn hóa, tập trung vào hành vi ứng xử, lối sống, lễ lối làm việc trong các cơ quan đơn vị, trường học, địa bàn dân cư và trong mỗi gia đình.

Tiểu kết

Xây dựng ĐSVH cơ sở là một chính sách lớn của Đảng và Nhà nước. Đảng đã xác định việc xây dựng ĐSVH cơ sở là bước đi ban đầu, là nền tảng xây dựng xã hội mới xã hội chủ nghĩa.

Luận văn đã đề cập và làm rõ những khái niệm liên quan đến đề tài như văn hóa, ĐSVH, xây dựng ĐSVH. Việc trình bày hệ thống khái niệm, sự gắn kết với nhau cho thấy sự cần thiết trong xây dựng ĐSVH bởi nó liên quan, góp phần nâng cao đời sống vật chất, tinh thần cho người dân. Luận văn cũng khái quát về huyện Lục Ngạn tỉnh Bắc Giang trong giai đoạn hội nhập và phát triển hiện nay.

Những vấn đề chung về xây dựng ĐSVHCS là nền tảng lý luận để tác giả nghiên cứu giải quyết những vấn đề thực tiễn mà đề tài đặt ra.

Chương 2

THỰC TRẠNG CÔNG TÁC XÂY DỰNG ĐỜI SỐNG VĂN HOÁ CƠ SỞ TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN LỤC NGẠN, TỈNH BẮC GIANG

2.1. Chủ thể xây dựng đời sống văn hóa

2.1.1. Chủ thể quản lý nhà nước

Chủ thể Nhà nước đó là các cơ quan có quyền lực Nhà nước, có nhiệm vụ, chức năng Nhà nước và thẩm quyền theo quy định của pháp luật (nghĩa là chỉ được làm những việc luật cho phép), có hình thức hoạt động theo quy định của pháp luật [53]. Như vậy, chủ thể quản lý nhà nước về văn hóa là cơ quan quản lý nhà nước trên lĩnh vực văn hoá, với hai nhiệm vụ chính đó là: phát triển văn hoá và điều chỉnh mọi hoạt động của các cơ quan, tổ chức, cá nhân liên quan trong lĩnh vực văn hoá.

2.1.1.1. Ủy ban nhân dân tỉnh Bắc Giang

UBND tỉnh Bắc Giang là cơ quan quản lý nhà nước cao nhất chịu trách nhiệm quản lý, định hướng các hoạt động xây dựng văn hóa. UBND Bắc Giang sẽ chỉ đạo trực tiếp đến Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Bắc Giang và UBND huyện Lục Ngạn về các nội dung liên quan đến công tác quản lý, xây dựng, tổ chức thực hiện các hoạt động văn hóa.

2.1.1.2. Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Bắc Giang

Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Bắc Giang là cơ quan quản lý Nhà nước có chức năng tham mưu, giúp Ủy ban nhân dân tỉnh Bắc Giang thực hiện chức năng quản lý nhà nước về: Văn hóa; thể dục, thể thao; du lịch; gia đình; quảng cáo... Đối với công tác xây dựng đời sống văn hóa, có một Phó Giám đốc Sở chuyên trách thực hiện.

2.1.1.3. Ủy ban nhân dân huyện Lục Ngạn

UBND huyện Lục Ngạn là cơ quan quản lý thực hiện các chủ trương, chính sách, các kế hoạch đề ra của UBND tỉnh Bắc Giang. Ủy ban nhân dân thực hiện chức năng quản lý nhà nước ở địa phương, góp phần bảo đảm sự chỉ đạo, quản lý thống nhất trong bộ máy hành chính nhà nước từ trung ương tới cơ sở. Đây là cơ quan quản lý nhà nước chỉ đạo trực tiếp các nội dung về văn hóa đến Phòng Văn hóa và Thông tin, UBND các xã trực thuộc.

2.1.1.4. Phòng Văn hóa và Thông tin huyện Lục Ngạn

Phòng Văn hoá và Thông tin là cơ quan chuyên môn thuộc Ủy ban nhân dân huyện; thực hiện chức năng tham mưu, giúp Ủy ban nhân dân huyện quản lý nhà nước về văn hoá, gia đình; thể dục, thể thao, du lịch và quảng cáo; báo chí; xuất bản; bưu chính; viễn thông; công nghệ thông tin; phát thanh truyền hình; thông tin cơ sở; thông tin đối ngoại và hạ tầng thông tin trên địa bàn,...

2.1.1.5. Ban Chỉ đạo Phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng ĐSVH

Ban Chỉ đạo Phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng ĐSVH cấp tỉnh

Ban Chỉ đạo Phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hoá huyện Lục Ngạn

Ban Chỉ đạo Phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hoá cấp xã

2.1.2. Chủ thể cộng đồng

2.1.2.1. Mặt trận tổ quốc và các tổ chức chính trị- xã hội

Mặt trận Tổ quốc huyện Lục Ngạn

Liên đoàn Lao động huyện Lục Ngạn

Hội Nông dân huyện Lục Ngạn
 Hội Liên hiệp Phụ nữ huyện Lục Ngạn
 Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh huyện Lục Ngạn
 Hội Cựu chiến binh huyện Lục Ngạn

2.1.2.2. *Cộng đồng tổ chức xã hội*

Đó là các tổ chức xã hội như Hội Người Cao tuổi, Hội Chữ Thập đỏ, Hội Khuyến học, Hội Cựu Thanh niên xung phong, Hội Sinh vật cảnh... Các tổ chức này mặc dù không phải thành viên BCĐ huyện, nhưng có vai trò hết sức to lớn trong vận động các hội viên tham gia xây dựng ĐSVH.

2.1.2.3. *Cộng đồng các nhóm sở thích*

Đó là các câu lạc bộ văn hoá, văn nghệ, thể thao.... Các tổ chức này có nhiệm vụ tổ chức các hoạt động văn hoá, thể thao đáp ứng nhu cầu sáng tạo và hưởng thụ văn hoá tinh thần của nhân dân.

2.1.3. *Cơ chế phối hợp*

1. Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam huyện
2. Phòng Văn hóa và Thông tin
3. Ban Tuyên giáo Huyện uỷ
4. Liên đoàn Lao động huyện
5. Trung tâm Văn hóa – Thông tin và Thể thao huyện
6. Phòng Nội vụ huyện
7. Ban Chỉ huy Quân sự huyện
8. Phòng Tư pháp
9. Phòng Lao động - Thương binh và Xã hội
10. Phòng Giáo dục và Đào tạo
11. Phòng Tài Chính- Kế hoạch
12. Phòng Y tế huyện
13. Trung tâm Y tế huyện
14. Đài Truyền thanh- Truyền hình huyện
15. Công an huyện

16. Hội Liên hiệp Phụ nữ huyện, Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh huyện, Hội Nông dân huyện, Hội Cựu chiến binh huyện

2.2. **Hoạt động xây dựng đời sống văn hoá cơ sở trên địa bàn huyện Lục Ngạn, tỉnh Bắc Giang**

2.2.1. **Triển khai và ban hành các văn bản hướng dẫn xây dựng đời sống văn hoá cơ sở**

Trên cơ sở các hướng dẫn, chỉ đạo từ BCĐ Phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hoá Trung ương và BCĐ Phong

trào cấp tỉnh, trong giai đoạn 2015 - 2020, UBND huyện Lục Ngạn và BCD Phong trào cấp huyện đã triển khai đầy đủ các hoạt động theo chỉ đạo cũng như kiện toàn bộ máy lãnh đạo, văn bản quy định liên quan phong trào.

Các văn bản chỉ đạo chủ yếu là các kế hoạch hoạt động cụ thể kèm theo các chỉ tiêu, tiêu chí đánh giá đối với từng hoạt động trong công tác xây dựng ĐSVH cơ sở tại địa bàn huyện Lục Ngạn.

Để phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hoá của huyện đi vào thực chất, tránh hình thức; Ban chỉ đạo huyện đã ban hành các văn bản chỉ đạo:

2.2.2. Xây dựng nếp sống văn hoá, văn minh

2.2.2.1. Việc cưới

Trong những năm qua, thực hiện Quyết định số 74/2013/QĐ-UBND ngày 15/3/2013 của UBND tỉnh ban hành Quy định “Thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang, lễ hội và một số lễ nghi sinh hoạt cộng đồng khác” trên địa bàn tỉnh Bắc Giang, các cấp ủy Đảng, chính quyền, MTTQ và các đoàn thể chính trị - xã hội đã xây dựng kế hoạch, tổ chức hội nghị quán triệt, triển khai, hướng dẫn và lồng ghép việc thực hiện Quyết định số 74 với Phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa; bổ sung nội dung Quy định vào quy ước, hương ước của khu dân cư để tuyên truyền thực hiện và đã thu được kết quả đáng khích lệ.

2.2.2.2. Việc tang

Việc thực hiện nếp sống văn minh trong việc tang những năm gần đây có nhiều chuyển biến tích cực; các thủ tục mê tín, lạc hậu trước, trong, sau tổ chức tang lễ đã giảm hẳn. Các gia đình khi có người qua đời đều báo cáo với chính quyền địa phương, khu dân cư; tùy theo đối tượng người qua đời mà thành lập Ban Tang lễ. Nhiều địa phương không để người chết trong nhà quá 48 tiếng; không tổ chức chèo đò giáo ngựa, khóc thuê; sử dụng vòng hoa luân chuyển; một số nơi dùng băng đĩa nhạc thay cho đội nhạc hiệu đã tiết kiệm cho gia đình tang chủ; không làm cỗ mời khách đến viếng và đưa tang; các tuần tiết như 49 ngày, 100 ngày chỉ tổ chức gọn nhẹ con cháu trong nhà,...

2.2.2.3. Lễ hội

Là vùng đất tụ cư của nhiều dân tộc cùng chung sống, Lục Ngạn là một miền đất cổ có bề dày văn hiến, truyền thống lịch sử. Con người nơi đây đã tận dụng những ưu thế tự nhiên để cải tạo, xây

dựng công trình phục vụ cuộc sống, cho đến nay, những địa điểm, công trình đó đã trở thành di sản vật thể vô giá, làm nên kho tàng di sản văn hoá như Đền Hả, Chùa Khánh Vân, Chùa Am Vãi, Đền Quan Quận...

Lễ hội Đền Hả

Ngày hội Văn hóa- Thể thao huyện Lục Ngạn

2.2.3. Xây dựng và nâng cao chất lượng hoạt động của các thiết chế văn hoá

Thiết chế văn hoá cơ sở là bộ máy và hệ thống cơ sở vật chất phục vụ cho các hoạt động văn hoá thông tin cơ sở, cùng với các cơ chế vận hành và các quy định đảm bảo cho các thiết chế đó tồn tại và phát triển. Hiện tại, ngoài các TCVH truyền thống, còn có các TCVH mới như: nhà văn hóa, thư viện, phòng truyền thống, bưu điện văn hoá xã, trạm truyền thanh, trung tâm học tập cộng đồng, khu sinh hoạt văn hoá- thể thao... Những thiết chế đó đã trở thành nơi sinh hoạt văn hoá cộng đồng, đáp ứng nhu cầu của nhân dân về hưởng thụ, sáng tạo và bảo tồn bản sắc văn hoá các dân tộc Việt Nam.

2.2.4. Tổ chức các phong trào văn hóa

2.2.4.1. Xây dựng gia đình văn hoá

Xây dựng Gia đình văn hóa là nội dung quan trọng, cốt lõi của phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa, được sự đồng lòng vào cuộc mạnh mẽ của các cấp, các ngành. Đến nay phong trào đã được nhân rộng khắp các xã, thị trấn, khu dân cư của huyện Lục Ngạn.

Kết quả thống kê số gia đình đạt danh hiệu gia đình văn hoá của huyện Lục Ngạn (2015 - 2018)

STT	Năm	Tổng số gia đình	Số đăng ký	Đạt tiêu chuẩn	Tỷ lệ	Số GDVH tiêu biểu
1	2015	46.821	45.728	41.541	90,84%	48
2	2016	49.784	48.865	42.635	87,25%	47
3	2017	52.325	50.496	44.523	88,17%	51
4	2018	54.672	53.014	47.245	89,12%	48

2.2.4.2. Xây dựng cơ quan, đơn vị, doanh nghiệp đạt chuẩn văn hoá

Xây dựng công sở đạt chuẩn văn hoá là một trong những phong trào thi đua thiết thực, góp phần đẩy mạnh phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa, là chủ trương quan trọng và có ý nghĩa rất lớn trong việc tạo dựng đời sống văn hóa, văn minh trên cơ sở nền văn hoá Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc văn hoá dân tộc.

2.2.4.3. Phong trào xây dựng khu dân cư văn hoá, xã đạt chuẩn văn hoá nông thôn mới, thị trấn đạt chuẩn văn minh đô thị

Thời gian qua, phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa trên địa bàn huyện Lục Ngạn đã được các cơ quan QLNN quan tâm, thực hiện đồng bộ, hiệu quả và đã thu được những kết quả về nhiều mặt. Việc xây dựng và công nhận gia đình, làng, khu phố, xã đạt chuẩn văn hoá nông thôn mới, thị trấn đạt chuẩn văn minh đô thị trên địa bàn hàng năm tăng cả về chất và lượng.

Kết quả xây dựng Làng văn hóa, Tổ dân phố văn hóa từ năm 2015 đến năm 2018

STT	Năm	Tổng số khu dân cư	Số đăng ký	Đạt tiêu chuẩn	Tỷ lệ	Danh hiệu Làng VH tiêu biểu	Xã chuẩn VH nông thôn mới
1	2015	381	298	245	82,21%	30	11/28
2	2016	382	302	255	84,44%	28	10/29
3	2017	382	311	279	89,71%	31	8/29
4	2018	383	314	275	89,29%	31	9/29

2.2.4.4. Phong trào xây dựng người tốt việc tốt, các điển hình tiên tiến

Để việc triển khai phong trào có hiệu quả, UBND huyện đã chỉ đạo các cơ quan, đơn vị tích cực triển khai công tác thi đua, khen thưởng, gắn với việc thực hiện nhiệm vụ chính trị của từng cấp, từng ngành.

Công tác vận động và chăm lo cho dân nghèo, gia đình chính sách: Trong 03 năm Quý “Vi người nghèo” vận động trên 18 tỷ đồng đã

dành cho các hoạt động: xây dựng và sửa chữa 16 căn nhà tình nghĩa; xây dựng, sửa chữa chống dột 119 căn nhà tình thương; trao tặng 2.144 suất học bổng; tặng 2.772 thẻ BHYT cho hộ cận nghèo, hộ vừa vượt chuẩn, hộ khó khăn; hỗ trợ thường xuyên, đột xuất cho 1.409 trường hợp hộ đặc biệt khó khăn, bệnh hiểm nghèo, già neo đơn, diện chính sách; tổ chức trao tặng 42 phương tiện sinh kế; tặng 11.078 phần quà nhân các dịp lễ, tết.

2.2.4.5. Phong trào học tập, lao động, sáng tạo

Theo báo cáo của LĐLĐ huyện, Lục Ngạn hiện có khoảng 1.300 công nhân, lao động trực tiếp làm việc tại 10 doanh nghiệp có tổ chức công đoàn trong huyện. Trong những năm qua, đội ngũ công nhân viên chức lao động (CNVCLĐ) và doanh nghiệp không ngừng lớn mạnh cả về số lượng, chất lượng, có mặt trong tất cả các lĩnh vực, ngành nghề. Từ các phong trào thi đua yêu nước trong đội ngũ CNVCLĐ và hoạt động sản xuất, kinh doanh của doanh nghiệp đã xuất hiện nhiều tấm gương tiêu biểu. Nhiều sáng kiến kỹ thuật của công nhân đã được áp dụng vào quá trình sản xuất, giúp tiết kiệm nguồn nguyên liệu, chi phí và thời gian lao động, làm lợi cho nhà nước và doanh nghiệp.

2.2.4.7. Phong trào văn hóa, văn nghệ

Trong những năm qua, ngành văn hoá và thông tin huyện Lục Ngạn không ngừng quan tâm duy trì và phát triển các hoạt động văn hóa, văn nghệ, thể dục, thể thao quần chúng, tạo sân chơi tinh thần lành mạnh, góp phần nâng cao ĐSVH trên địa bàn.

Để đẩy mạnh phong trào văn hoá văn nghệ phát triển và đáp ứng nhu cầu sinh hoạt văn hoá tinh thần cho nhân dân, ngành văn hoá và thông tin huyện đã tổ chức rất nhiều hoạt động có quy mô lớn như Ngày hội Văn hoá- Thể thao huyện Lục Ngạn, đây là một hoạt động thường niên, tạo được sức ảnh hưởng lớn đến ĐSVH của người dân trên địa bàn. Bên cạnh đó, các hoạt động sinh hoạt lễ hội được địa phương và nhân dân tổ chức thường xuyên với nhiều tiết mục văn nghệ đặc sắc, các trò chơi dân gian đến từ người dân địa phương. Các xã, thị trấn, cơ quan, đơn vị trên địa bàn huyện cũng thường xuyên tổ chức các chương trình văn nghệ, thể thao chào mừng các ngày lễ lớn, sự kiện chính trị địa phương, các thôn, làng thường xuyên tổ chức giao lưu văn nghệ, thể thao vào các dịp tết cổ truyền dân tộc, quốc khánh 2/9 và các dịp đăng ký, đón nhận danh hiệu văn hóa,... tạo nên phong trào sinh hoạt văn hoá văn nghệ, thể dục thể thao sôi nổi, góp phần đáp ứng nhu cầu sinh

hoạt văn hoá tinh thần cho nhân dân và bảo tồn các giá trị văn hoá dân tộc.

2.2.5. Xây dựng môi trường văn hoá sáng, xanh, sạch, đẹp, an toàn

Việc thực hiện quy ước, hương ước cộng đồng, giữ gìn an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội, vệ sinh môi trường, nếp sống văn hoá nơi công cộng, bài trừ tệ nạn xã hội... tạo ra MTVH lành mạnh, trong sạch. 100% các làng, khu dân cư văn hoá đã đưa nội dung thực hiện tốt vệ sinh môi trường vào quy ước.

Hàng năm các cơ quan, đơn vị tổ chức tốt các hoạt động hưởng ứng phong trào "Xanh - Sạch - Đẹp, đảm bảo an toàn vệ sinh lao động - phòng chống cháy nổ", thường xuyên tổ chức vệ sinh môi trường, trồng cây xanh, tu bổ chăm sóc vườn hoa cây cảnh. Các doanh nghiệp đã tập trung đầu tư cho công tác phòng chống cháy nổ, lắp đặt, sửa chữa thiết bị che chắn, an toàn, khắc phục các yếu tố độc hại, ô nhiễm môi trường trong sản xuất để cải thiện điều kiện làm việc và bảo vệ môi trường góp phần bảo vệ sức khỏe, an toàn tính mạng cho người lao động.

2.2.6. Vai trò của cộng đồng trong xây dựng đời sống văn hoá cơ sở

Nhận thức sâu sắc văn hoá là nền tảng tinh thần, động lực phát triển của địa phương, ngay từ khi bắt đầu triển khai phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa, Huyện uỷ- UBND huyện Lục Ngạn đã xác định lấy truyền thống văn hoá làm động lực và là điểm khởi đầu để tiến hành phát triển kinh tế - xã hội. Điều đó được cụ thể hóa trong Nghị quyết chuyên đề xây dựng kinh tế xã hội gắn liền xây dựng ĐSVH đậm đà bản sắc.

2.2.7. Công tác thanh, kiểm tra, thi đua khen thưởng

Trong những năm qua, BCĐ phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa rất chú trọng đến công tác thanh, kiểm tra việc tổ chức thực hiện các hoạt động liên quan đến hoạt động xây dựng ĐSVH tại các xã, thị trấn trên địa bàn.

Các cuộc kiểm tra đều được thông báo cho địa phương bằng văn bản. Số liệu thống kê cho thấy, trong giai đoạn 2015 - đến nay, BCĐ Phong trào huyện đã thực hiện 57 cuộc kiểm tra tại các xã trên địa bàn huyện. Các nội dung kiểm tra bao gồm việc tổ chức xây dựng các TCVH địa phương, việc tổ chức lễ hội, việc công nhận các danh hiệu văn hóa...

Kết quả các cuộc thanh, kiểm tra cho thấy, công tác tổ chức các hoạt động văn hoá cũng như việc công nhận các danh hiệu văn hoá

đều được thực hiện đúng quy trình, đảm bảo tính công khai, minh bạch của từng hoạt động.

2.3. Đánh giá chung

Trong những năm qua công tác xây dựng đời sống văn hóa được duy trì hoàn thiện và phát triển gắn với phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng ĐSVH; là một phong trào quần chúng sâu rộng cả về số lượng và chất lượng được các cấp, các ngành và đông đảo quần chúng nhân dân tích cực hưởng ứng; thực tế phong trào đã thực sự tác động mạnh mẽ đến các lĩnh vực của đời sống xã hội; đã thực sự phát huy được vai trò tự quản của cộng đồng, xây dựng môi trường văn hoá lành mạnh, đời sống tinh thần phong phú ở cơ sở, góp phần giữ vững kỷ cương pháp luật, thúc đẩy kinh tế phát triển, tạo cơ sở vững chắc cho xây dựng đô thị văn minh, xây dựng nông thôn mới đã tạo ra được sự chuyển biến về nhận thức trong cấp uỷ đảng chính quyền và các cấp, các ngành, từ trong các cơ quan nhà nước đến các tầng lớp nhân dân về vai trò, vị trí của văn hoá đối với sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước và xây dựng, bảo vệ tổ quốc.

2.3.1. Ưu điểm

Huyện Lục Ngạn là một trong những địa phương giàu truyền thống văn hoá. Tiềm năng, tiềm lực để xây dựng và phát triển văn hoá ở huyện Lục Ngạn là rất to lớn. Những giá trị văn hoá truyền thống cả vật thể và phi vật thể đủ để khẳng định là nơi hội tụ các sắc thái văn hoá tiêu biểu.

Quá trình xây dựng ĐSVHCS đã làm thay đổi diện mạo đời sống nhân dân.

Phong trào xây dựng GĐVH đã và đang được triển khai sâu rộng trong nhân dân.

Phong trào xây dựng GĐVH, làng bản, khu phố văn hoá, cơ quan văn hoá trong thời gian qua đã có những thay đổi tích cực.-Tỷ lệ làng, cơ quan văn hoá đều tăng.

2.3.2. Hạn chế

Một số tổ chức cơ sở đảng, chính quyền, đoàn thể, một bộ phận cán bộ, đảng viên, chưa nhận thức đầy đủ về vị trí, vai trò của xây dựng ĐSVH trong xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân.

Đội ngũ cán bộ nhất là ở cơ sở thường xuyên thay đổi; trình độ và năng lực của đội ngũ cán bộ làm công tác văn hoá còn hạn chế.

Công tác tuyên truyền có bề rộng, nhưng chưa có chiều sâu; việc tuyên truyền đôi khi còn mang tính hình thức, chưa thực sự khơi dậy được ý thức tự giác của nhân dân tham gia xây dựng ĐSVH.

Phong trào phát triển chưa thực sự đồng đều, hoạt động của một số BCĐ cơ sở còn yếu, chưa sáng tạo trong việc chỉ đạo thực hiện phong trào. Cấp uỷ, chính quyền một số địa phương chưa thật sự quan tâm, trong chỉ đạo còn dập khuôn, máy móc. Tính ổn định, bền vững của các làng văn hoá chưa cao, một số làng đạt danh hiệu văn hoá nhiều năm nhưng không giữ được.

Việc thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang và lễ hội có chuyển biến, tuy nhiên chưa thực sự rõ nét, nhất là trong khu vực cơ quan, đơn vị, doanh nghiệp, trong cán bộ, đảng viên.

Hệ thống thiết chế văn hoá, thể thao cơ sở hiện chưa thực sự phát huy hiệu quả trong việc đáp ứng nhu cầu hưởng thụ, hoạt động và sáng tạo văn hoá của nhân dân.

Tiểu kết

Công cuộc xây dựng ĐSVH theo các nội dung của cuộc vận động *Toàn dân đoàn kết xây dựng ĐSVH* đã được cấp uỷ, chính quyền, đoàn thể ở huyện Lục Ngạn triển khai tích cực, đạt được kết quả đáng ghi nhận. Đời sống người dân không ngừng được nâng cao, các giá trị văn hoá được bảo tồn và phát huy, hình thành nếp sống văn minh, phát huy được truyền thống tốt đẹp của dân tộc. Các thiết chế văn hoá được xây dựng tới bản làng. Các phong trào văn hoá được nhân dân đồng tình hưởng ứng. Bộ mặt huyện Lục Ngạn thay đổi trên nhiều phương diện: Kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội... dần bắt nhịp với tốc độ phát triển của các địa phương khác trên địa bàn tỉnh Bắc Giang và hòa nhập với xu thế phát triển chung của cả nước.

Chương 3

GIẢI PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG CÔNG TÁC XÂY DỰNG ĐỜI SỐNG VĂN HOÁ CƠ SỞ TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN LỤC NGẠN TỈNH BẮC GIANG

3.1. Mục tiêu xây dựng đời sống văn hoá cơ sở trên địa bàn huyện Lục Ngạn

3.1.1. Mục tiêu chung

Đẩy mạnh phong trào xây dựng GĐVH, khu phố văn hoá, cơ quan, đơn vị có nếp sống văn hoá và phong trào xây dựng cuộc sống mới ở khu dân cư nhằm giữ gìn phát huy các giá trị văn hoá truyền

thống tốt đẹp, loại bỏ các hủ tục lạc hậu, mê tín dị đoan, các tệ nạn xã hội, xây dựng văn hoá mới ở nông thôn là của dân, do dân và vì dân, không chạy theo thành tích, duy ý chí.

Lãnh đạo cấp ủy, chính quyền các cấp nhận thức sâu sắc vai trò, ý nghĩa của công tác xây dựng ĐSVH trong sự nghiệp công nghiệp hoá- hiện đại hoá từ đó có kế hoạch tổ chức thực hiện phong trào rõ ràng, cụ thể, khoa học, có đầu tư kinh phí đúng mức, không dàn trải và có cán bộ tích cực, gương mẫu chỉ đạo thực hiện.

3.1.2. Mục tiêu cụ thể

Bám sát sự chỉ đạo thông qua các văn bản quy phạm pháp luật của Trung ương, tỉnh, các cấp lãnh đạo huyện phải xác định nhiệm vụ xây dựng ĐSVH ở cơ sở luôn là một nội dung quan trọng, xuyên suốt và cần sự vào cuộc của cả hệ thống chính trị xã, thị trấn, khu dân cư.

Huyện Lục Ngạn phấn đấu đến năm 2020 đạt:

- 85 % hộ gia đình đạt tiêu chuẩn gia đình văn hoá;
- 80% làng, khu phố đạt tiêu chuẩn Làng văn hoá;
- 95% làng, khu phố có nhà văn hóa;
- 100% làng, khu phố có quy ước, hương ước;
- 100% xã, thị trấn có sân tập luyện thể dục thể thao;
- 95% các cơ quan, đơn vị đạt tiêu chuẩn cơ quan văn hoá;
- 40% xã đạt chuẩn xã văn hoá nông thôn mới, thị trấn đạt

chuẩn văn minh đô thị.

3.2. Một số giải pháp thực hiện

3.2.1. Đổi mới phương thức lãnh đạo, quản lý

- Đổi mới mạnh mẽ cả về nội dung và hình thức hoạt động; tăng cường lãnh đạo, chỉ đạo các phong trào xây dựng ĐSVH, khu phố văn hoá... đạt những kết quả cao cả về chiều sâu lẫn chiều rộng.

- Ban Chỉ đạo Phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa cần xây dựng kế hoạch cụ thể và sát thực tế trong việc thực hiện các phong trào, nhằm tăng cường sự quan tâm của cấp ủy, chính quyền địa phương cơ sở, thủ trưởng các đơn vị trong hoạt động lãnh đạo, chỉ đạo xây dựng ĐSVH.

- Cuộc vận động Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư là cuộc vận động sâu sắc, toàn diện với nhiều nội dung phong phú.

- Các ban, ngành, đoàn thể cần có kế hoạch triển khai chương trình phối hợp, giáo dục văn hóa, thẩm mỹ, nâng cao chất lượng giáo

dục khoa học – nhân văn, giáo dục đạo đức, lối sống trong nhân dân.

- Phát huy sức mạnh tổng hợp của các lực lượng, xã hội, coi trọng vai trò của khối đại đoàn kết toàn dân và các đoàn thể chính trị xã hội trên địa bàn.

Đổi mới phương thức quản lý nhà nước về văn hoá

Thúc đẩy xã hội hoá hoạt động văn hoá

3.2.2. Xây dựng nếp sống văn hóa, văn minh

Về công tác tuyên truyền

Nội dung tuyên truyền: tập trung vào tuyên truyền phổ biến chủ trương của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước, quy chế, quy định của cơ quan nhà nước có thẩm quyền về thực hiện nếp sống văn hóa, văn minh trên địa bàn tỉnh.

Hình thức tuyên truyền được thực hiện bằng:

Tuyên truyền trực quan: treo panô, áp phích, băng zôn, phướn và tuyên truyền trên các bảng điện tử, các địa điểm tập trung đông dân cư, trụ sở các cơ quan, đơn vị, các công trình văn hóa công cộng.

3.2.3. Nâng cao chất lượng hoạt động của các thiết chế văn hóa

- Đẩy mạnh hơn nữa công tác tuyên truyền để nâng cao nhận thức của cấp ủy, chính quyền, Mặt trận, các ban, ngành, đoàn thể, các tầng lớp nhân dân về vai trò, vị trí của việc xây dựng ĐSVH cơ sở nói chung và nhiệm vụ xây dựng thiết chế văn hóa, thể thao ở cơ sở nói riêng.

- Tuyên truyền vận động nhân dân tham gia xây dựng các công trình hạ tầng văn hóa xã hội và tổ chức các hoạt động văn hóa thể thao ở khu dân cư.

- Ủy ban nhân dân huyện xây dựng chính sách hỗ trợ các địa phương trong việc đầu tư xây dựng các trung tâm văn hóa-thể thao cấp xã, nhà văn hóa-khu thể thao thôn, bản, tổ dân phố hiện nay chưa được xây dựng...

3.2.4. Xây dựng cảnh quan, môi trường

Chú trọng xây dựng cảnh quan, môi trường văn hoá và đời sống văn hoá phong phú, lành mạnh trong các cơ quan đảng, nhà nước, các ngành, các đoàn thể, trường học, bệnh viện, các cơ quan đơn vị lực lượng vũ trang đến các thôn, bản, cộng đồng dân cư phát huy tinh thần tự nguyện, tự quản và năng lực làm chủ của nhân dân trong việc xây dựng và phát triển văn hoá cơ sở.

3.2.5. Tổ chức các phong trào văn hóa

Tuyên truyền gương người tốt việc tốt, mô hình tốt tại cộng đồng; những gương điển hình của tập thể, cá nhân tiêu biểu trong phong trào xây dựng gia đình văn hóa, xây dựng gia đình no ấm, tiến bộ, hạnh phúc và văn minh.

3.2.6. Phát huy vai trò của cộng đồng

Trong những năm qua, dưới sự chỉ đạo của cấp ủy Đảng, sự quản lý của chính quyền, các tổ chức đoàn thể và cộng đồng dân cư huyện Lục Ngạn đã không ngừng nâng cao tính chủ động, sáng tạo, tích cực đẩy mạnh công tác tuyên truyền, vận động nhân dân thực hiện có hiệu quả phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa. Nhờ đó góp phần phát triển kinh tế - xã hội, giữ vững quốc phòng an ninh, xây dựng và củng cố khối đại đoàn kết toàn dân tộc.

3.2.7. Tăng cường kiểm tra, giám sát và thi đua khen thưởng

Do có những đặc điểm riêng của lĩnh vực văn hoá đặt ra cơ chế hai chiều trong giám sát. (1) Cơ quan QLNN giám sát hoạt động văn hóa theo phân cấp mà Nhà nước giao. Khi có dấu hiệu vi phạm pháp luật thì cơ quan QLNN thực hiện kiểm tra hành chính. (2) Cơ quan QLNN về văn hoá phải chịu sự giám sát của công dân. Công dân được quyền kiểm tra cơ quan QLNN trong quá trình thực hiện nhiệm vụ. Công dân có thể tố giác lên các cơ quan có thẩm quyền khi phát hiện những vi phạm pháp luật, hoặc những biểu hiện tham nhũng, sách nhiễu.

Tiểu kết

Công tác xây dựng ĐSVH ở huyện Lục Ngạn trong thời gian tới cần được đặt trong bối cảnh xây dựng ĐSVH chung của đất nước. Công cuộc đổi mới của đất nước nói chung huyện Lục Ngạn nói riêng đang yêu cầu hoạt động văn hoá phát triển song song với sự phát triển kinh tế. Sự phát triển không ngừng của nền sản xuất tạo ra nhiều ảnh hưởng tích cực đối với đời sống vật chất và tinh thần của người dân. Vì vậy việc tìm giải pháp nhằm đổi mới, nâng cao chất lượng hoạt động, xây dựng và phát triển ĐSVH cơ sở ở huyện Lục Ngạn là một việc hết sức cần thiết. Những giải pháp đổi mới công tác quản lý nhà nước; Phát huy vai trò của cộng đồng; Nâng cao chất lượng hoạt động của các thiết chế văn hoá; Xây dựng nếp sống văn hóa, văn minh; Tổ chức các phong trào văn hóa...

KẾT LUẬN

Phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa có vai trò và tầm quan trọng to lớn trong sự nghiệp xây dựng, PTVH, con người Việt Nam, nhất là trong bối cảnh nhiều nguy cơ hiện hữu có thể làm mất đi những giá trị văn hoá, đạo đức tốt đẹp của dân tộc. Phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa là một giải pháp quan trọng để XD VH cơ sở, từng người, gia đình, làng, xã, đơn vị văn hoá đến MTVH và có vai trò kết nối nhiều phong trào, từ xóa đói giảm nghèo, người tốt, việc tốt, bảo vệ an ninh Tổ quốc, đền ơn đáp nghĩa, văn nghệ quần chúng, đến rèn luyện thân thể theo gương Bác Hồ vĩ đại...

Xuất phát từ nhận thức: Văn hoá là nền tảng tinh thần xã hội, quan tâm đến sự phát triển của văn hoá là quan tâm đến phát triển con người, xây dựng xã hội phát triển toàn diện. Từ nhiều năm qua, dưới sự chỉ đạo của Đảng, Nhà nước, chính quyền và đoàn thể các cấp, sự phối hợp chặt chẽ, thống nhất cùng vào cuộc của các ban, ngành, đoàn thể, cùng với ngành văn hoá đã coi trọng triển khai các hoạt động xây dựng ĐSVH ở cơ sở. Các giá trị văn hoá của địa phương được bảo tồn và phát huy. Các hoạt động văn hoá, thể dục thể thao, vui chơi giải trí được phát triển rộng khắp... Cùng với đó là phong trào xây dựng “Khu phố văn hóa”, “Gia đình văn hóa”, “Cơ quan, đơn vị văn hóa”, bảo vệ và tôn tạo các di tích lịch sử văn hóa; tổ chức các hoạt động sinh hoạt văn hóa; quản lý các hình thức sinh hoạt văn hoá mới.

Với đặc trưng một vùng quê giàu truyền thống, công tác quản lý xây dựng ĐSVH ở huyện Lục Ngạn vừa mang những nét chung của các tỉnh vùng Bắc bộ, lại có những nét mang sắc thái riêng của từng dân tộc anh em sinh sống trên địa bàn.

Trên cơ sở lý luận về văn hóa, luận văn *Xây dựng đời sống văn hoá cơ sở tại huyện Lục Ngạn, tỉnh Bắc Giang* đã đi sâu vào tìm hiểu thực tế việc tổ chức các hoạt động cũng như kết quả các hoạt động nằm trong khuôn khổ phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa.

Thông qua các số liệu về phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa của huyện Lục Ngạn, Luận văn đánh giá công tác tổ chức thực hiện phong trào được thực hiện khá tốt, đạt được nhiều kết quả đáng biểu dương, tuy nhiên, trong quá trình thực hiện phong trào vẫn còn một số hạn chế.

Trên cơ sở đánh giá thực trạng, Luận văn đề xuất một số giải pháp để hoàn thiện hơn nữa công tác tổ chức thực hiện phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa nhằm tập hợp các tầng lớp nhân dân, phát huy quyền làm chủ của nhân dân, sức mạnh của khối đại đoàn kết toàn dân trong tổ chức thực hiện các phong trào, các nhiệm vụ xây dựng và phát triển kinh tế - xã hội của địa phương, có như vậy, mới thực hiện thắng lợi các mục tiêu kinh tế- xã hội, nâng cao toàn diện đời sống nhân dân trên địa bàn huyện Lục Ngạn, tỉnh Bắc Giang.